Cevko pripoveduje

PODGANJI DOL

PODGANJI DOL

Petra Glinšek, Brigita Jamnik

Na levem bregu reke Ljubljanice v bližini stare bukve ob mostu, kjer že stoletja živijo številne podganje družine, je stara naselbina, ki je ne moremo obiskati. Podzemni vasici pravimo Podganji dol.

Najštevilčnejša in najbolj glasna rodbina v vasi so Neredovi. Oče in mama Nered sta starša sedmih vreščečih otrok, šestih podganjih fantov in ene male podganje deklice, ki jih vzgajata na star podganji način.

Starša Nered sta vzgojila že nešteto otrok, a pri vzgoji sedanjega mladega zaroda sta bila nemočna. Fantje so nenehno kričali, zbadali drug drugega in kar tekmovali, kdo bo bolj nevljuden. Med obroki se jim je glasno spahovalo in – ne boste verjeli – na glas so spuščali pline. Mala sestrica je bila zgrožena nad divjaštvom svojih bratov, a so jo samo nagajivo povlekli za rep in brčice, če je kaj pripomnila.

Mama Nered je imela zaradi hrupa hude glavobole. »Strašno mi šumi v ušesih in v glavi mi odzvanja kot v praznem vodnjaku,« je pogosto tožila nad silnim šumenjem v občutljivih podganjih ušesih. Niti dr. Zavuha, najbolj cenjen podganji zdravnik v Podganjem dolu, ni znal oceniti, ali mami Nered povzroča šumenje v ušesih njen neotesani zarod ali šumenje vode, ki teče mimo Neredovega brloga. Neredovi namreč živijo ob kanalu!

Podganja mati je najbolj uživala v jutranjih urah, ko so drugi člani družine še sladko spali. Rada je posedala ob vodi in s polnimi pljuči vdihovala njej ljubi vonj. Voda v kanalu namreč ni bistra rečica, ampak ima čuden vonj. Če bi si upali priznati, smrdi. A tega v Podganjem dolu ne smemo nikomur omeniti.

Velikokrat se je mami Nered ob jutranjem vdihovanju zatohlih meglic pridružil tudi oče Nered. Skupaj sta srebala blaten čaj in obujala spomine. »Draga, se spomniš časov, ko se je naša rodbina pisala Red?« Mama Nered ga je otožno pogledala in nežno pobožala po kosmati ročici. Kako prijetno je bilo, ko so ju obiskovali prijatelji! Podganje samice so poslušale vinilne plošče, samci pa so na zofi komentirali nogometno tekmo.

Na njuno veliko žalost pa se je njuno gnezdece sčasoma spremenilo v natrpano skladišče, polno stare krame, ki je priplavala po vodi mimo njunega doma in se pri njih ugnezdila. Ljudje iz mesta so namreč v odtoke zmetali vse, česar so se hoteli na hitro znebiti.

Oče Nered je bil zelo varčen in v brlogu Neredovih so se kopičili odpadki iz kanala. Te je spretni oče Nered preoblikoval v stole in stolčke, mizice in postelje pa v omare in otroške igrače. Stare šare je bilo s časom vse več in preveč. Zapolnila je vse kotičke družinskega brloga in kmalu ni bilo več prostora, ki ga ne bi pokrivala.

Pri takem neredu je zmanjkalo prostora za obiskovalce. Prijatelji, sosedi in sorodniki so zmajevali z glavo in skrivoma šepetali: »Kakšna zmešnjava je pri Neredovih, to je nezaslišano celo za Podganji dol.« V dobri veri, da čistijo kanale in reciklirajo odpadke, je družina Red postala družina Nered.

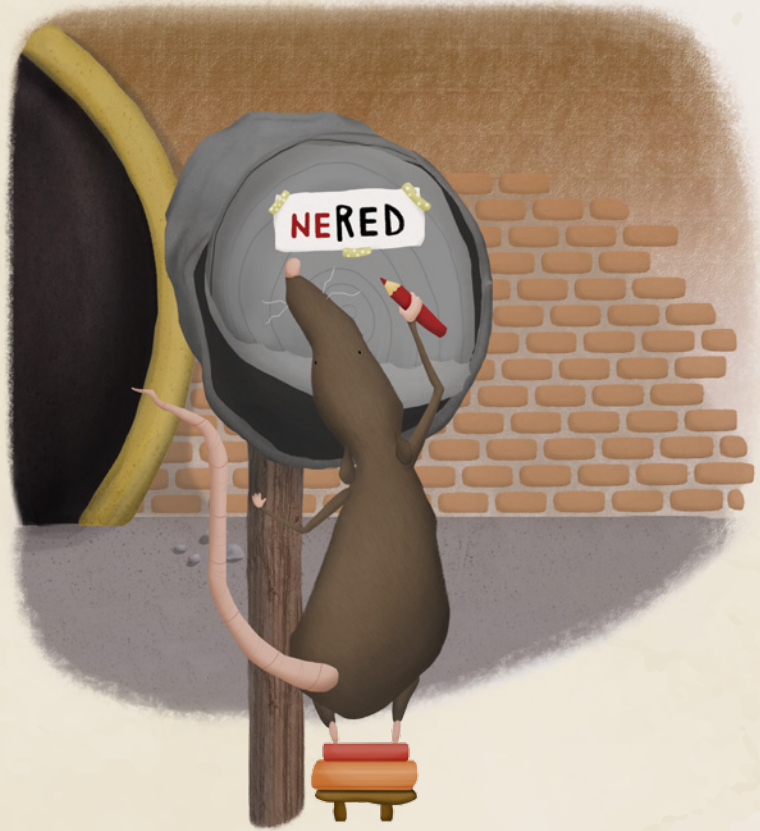

Poleg obilice nesnage je Neredove pestila še ena težava. Mama Nered je odlična kuharica in iz vsega, kar je priplavalo po kanalu, je znala skuhati obed, kar pa se je poznalo na trebuščkih družinskih članov. Oče Nered je pogosto izjavil: »Mi smo čokate postave,« sosedje pa: »Neredovi so zeloooo okrogli.« Neredovi otroci so bili zato nemalokrat žrtev obrekljivih šal. Imeli so tudi nalezljivo bolezen, ki ji rečemo lenoba. Raje so poležavali kakšno minutko dlje, kot bi bilo prav, pogosto so pozabili na domačo nalogo, vsak njihov opravek pa je trajal neskončno dolgo.

Zaradi nenehnega kričanja in natrpanega brloga, odpadkov, ki so se vili mimo njihovega doma, ter zaradi vseh zamujenih blatnih čajev s prijateljicami in še zaradi česa je mama Nered nekega dne izgubila jeklene podganje živce.

In pravim vam, kadar mama podgana izgubi svoje jeklene živce, poišči prvi izhod, ki ga vidiš, in teci, kolikor moreš.

Mama Nered je z izgubljenimi jeklenimi živci vred planila iz kanala na ulico in se vsa besna zaletela v torbico dame na visokih petah, ki se je ravno sprehajala po ljubljanskih ulicah. Gospa je od groze obstala, od presenečenja neugledno odprla usta in se začela tresti, kot bi pojedla potres. Neredove pa to ni ustavilo. Odbrzela je naprej po ulici med ljudmi in lepo pogrnjenimi mizami ob Ljubljanici. Tulila je od besa, kot to znajo podgane, na koncu pa je svoje zobe zasadila v polomljeno klopco.

Ko se je zataknila za zarjaveli žebelj, je še trikrat strašno zatopotala z nožicami, potem pa obmirovala. Sedemkrat je globoko vdihnila, se umirila in počasi izvlekla močne bele zobe iz gnilega lesa.

Očedila si je kožuh, dvignila glavo in se počasi odpravila proti domu. V mislih si je ponavljala: »Dovolj je bilo tega, odslej bomo živeli drugače in naredili red!« In že pripravljala načrt o veliki življenjski spremembi. Skoraj je že skočila v kanal, ko jo je predramil hrup ljudi, ki so brezglavo tekali po cesti in vpili: »Podgana, podgana!« Mama Nered bi skoraj padla vznak – doslej je namreč pomolila svoj smrček na plano le ponoči, ko so bili sprehajalci redki vandrovci in so dejstvo, da so jo videli, iz takih in drugačnih razlogov raje zadržali zase.

Plitko je zajela zrak, se prihulila k tlom in z vso hitrostjo oddirjala naravnost v brlog. Od tam je slišala pogovor ljudi, ki so glasno modrovali, da bodo morali biti pazljivejši pri tem, kaj mečejo v odtok, saj bodo sicer podgane preplavile mesto. Mama Nered je zavzeto prikimala, saj je to pomenilo manj odpadkov, ki bi priplavali mimo njihovega doma.

V naslednjih dneh je voda res prinesla manj odpadkov kot dotlej. Mami Nered je bilo to strašno všeč, saj je imela priložnost, da končno pospravi brlog. Pospravljala je, kot bi ji šlo za življenje. Skozi vrata je letela nepotrebna navlaka in občasno se je zaslišala tudi kakšna kletvica: »Naj te podganja noga brcne.« Ropotalo je in se prašilo, da si nihče ni upal blizu, niti oče Nered. Ko se je vse umirilo, je povabila prijateljice na skodelico blatnega čaja. Te so jo takoj pohvalile: »Uau, čudovito imate pri vas! In tako zračno.« Mama Nered je zadovoljno vihala brčice.

Zaradi boljših navad prebivalcev mesta je bilo odslej v vodi tudi manj ostankov hrane. Neredovi otroci so jedli le, ko so bili obroki pripravljeni, izgubili so svoje tolste trebuščke in tudi skrivnostna bolezen, lenoba, je izginila. Postali so družabni in na grdo kričanje so pozabili. Zadovoljni so in srečni.

Starša Nered so povabile na razgovor celo učiteljice, ki niso mogle prehvaliti vedenja in znanja njunih otrok.

Poštne pošiljke pa so zopet naslovljene na družino Red.

Od takrat se mama Red večkrat skrivoma odpravi na potep po mestu. In vedno znova je očarana. V mestu odkriva vedno nove, skrivne prostorčke s čudovitimi razgledi. Ampak, psssssst, to počne naskrivaj in ponoči, da je ne bi posnemali njeni podganji otroci.

No, zdaj veste, zakaj jo na ulici srečamo zelo poredko.

PODGANJI DOL

Kreativna zasnova: ENKI d.o.o.
Besedilo: Petra Glinšek, dr. Brigita Jamnik
Ilustracije: Nina Kovačič
Oblikovanje: ENKI d.o.o., Grega Bulog
Lektoriranje: Breda Munda
Naklada: 2000
Izdajatelj: JP VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o.

VODOVOD KANALIZACIJA

Javni financer: JP VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o.
Brezplačni izvod
Ljubljana, 2016

© JP VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o., ENKI d.o.o.
Vse pravice pridržane.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-32

GLINŠEK, Petra, 1975-
Podganji dol / Petra Glinšek, Brigita Jamnik ; [ilustracije Nina Kovačič]. - Ljubljana : JP Vodovod - Kanalizacija, 2016. - (Cevko pripoveduje)

ISBN 978-961-285-333-4
1. Jamnik, Brigita, 1966-
285279488

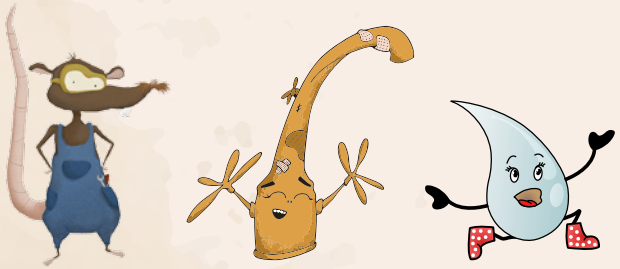

Podganji dol, Staro pipo in Kapljico Ajo poslušaj na www.cevko.si.

Podganji dol